

III

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΓΝΩΜΗ αριθ. 5/2020

[υποβαλλόμενη δυνάμει των άρθρων 288, παράγραφος 4, και 322, παράγραφος 1, στοιχείο α), ΣΛΕΕ]

σχετικά με τις προτάσεις κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης, τις οποίες υπέβαλε η Επιτροπή στις 14 Ιανουαρίου 2020 και στις 28 Μαΐου 2020 [COM(2020) 22 final και COM(2020) 460 final]

(2020/C 290/01)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σημείο	Σελίδα
Εισαγωγή.....	1-4	2
Γενικά σχόλια.....	5-9	3
Ειδικά σχόλια.....	10-25	3
Πόροι που διατίθενται για το ΤΔΜ.....	10-11	3
Χρονοδιάγραμμα για τη χρησιμοποίηση των κονδυλίων.....	12-14	4
Πεδίο εφαρμογής της στήριξης.....	15-19	4
Πλαίσιο επιδόσεων.....	20-23	5
Μέθοδος κατανομής των πόρων.....	24-25	6

Εισαγωγή

1. Τον Δεκέμβριο του 2019, η Επιτροπή δημοσίευσε την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία [COM(2019) 640 final], σκοπός της οποίας είναι η υποστήριξη της μετάβασης σε μια μετασχηματισμένη οικονομία στην ΕΕ και η ανταπόκριση στις προκλήσεις που δημιουργούν η κλιματική αλλαγή και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Τον Ιανουάριο του 2020, η Επιτροπή πρότεινε τη δημιουργία ενός επενδυτικού σχεδίου για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, το οποίο περιλάμβανε τον Μηχανισμό Δίκαιης Μετάβασης.

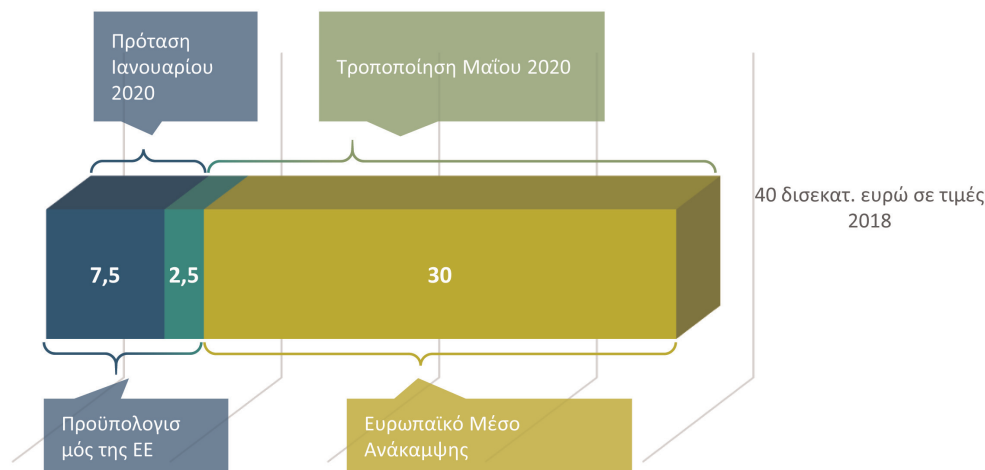
2. Ο Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης προβλεπόταν να στοχεύει στις περιφέρειες και στους τομείς που επηρεάζονται περισσότερο από τη μετάβαση στην πράσινη οικονομία. Η στήριξη αυτή θα διετίθετο για την αντιμετώπιση των κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων της μετάβασης αυτής. Ο Μηχανισμός επικεντρώνεται στα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης και βασίζεται σε τρεις χρηματοδοτικούς πυλώνες.

Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης: χρηματοδοτικοί πυλώνες		
Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ) , εφαρμοζόμενο στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης	Καθεστώς δίκαιης μετάβασης , για τη μόχλευση ιδιωτικών επενδύσεων	Δανειακή διευκόλυνση του δημόσιου τομέα , εφαρμοζόμενη από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και υποστηριζόμενη από τον ενωσιακό προϋπολογισμό

3. Η πρόταση κανονισμού, του Ιανουαρίου του 2020, για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης (COM(2020) 22 final) προέβλεπε τη διάθεση 7,5 δισεκατομμυρίων ευρώ, σε τιμές 2018, από τις πιστώσεις του προϋπολογισμού. Το ΤΔΜ συμπληρώνει τα προτεινόμενα ταμεία της πολιτικής συνοχής που περιλαμβάνονται στο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) της περιόδου 2021-2027, τα οποία καλύπτονται από τον κανονισμό περί κοινών διατάξεων (ΚΚΔ) και περιλαμβάνουν το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+) και το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ). Τον Μάιο του 2020, σε συνέχεια της πανδημίας της COVID-19, η Επιτροπή τροποποίησε την πρόταση της σχετικά με το ΤΔΜ [COM(2020) 460 final], εισηγούμενη πρόσθετες δαπάνες, ύψους 32,5 δισεκατομμυρίων ευρώ, σε τιμές 2018 (βλέπε γράφημα 1).

Γράφημα 1

Πόροι του ΤΔΜ – σε δισεκατ. ευρώ και τιμές 2018

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει της πρότασης για το ΤΔΜ και της τροποποίησής της.

4. Η νομική βάση της τροποποιημένης πρότασης της Επιτροπής επιβάλλει τη διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο ⁽¹⁾ και, ως εκ τούτου, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ζήτησαν από το Συνέδριο να γνωμοδοτήσει. Η παρούσα γνώμη ικανοποιεί την απαίτηση διαβούλευσης. Περιορίζεται στις προτάσεις για το ΤΔΜ και συμπληρώνει τις κατωτέρω γνώμες μας:

— Γνώμη αριθ. 1/2018 σχετικά με την από μέρους της Επιτροπής πρόταση κανονισμού, της 2ας Μαΐου 2018, για την προσαρμογή του προϋπολογισμού της Ένωσης στην περίπτωση γενικευμένων ελλείψεων όσον αφορά το κράτος δικαίου στα κράτη μέλη

(1) Άρθρο 322, παράγραφος 1, στοιχείο α), της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- Γνώμη αριθ. 6/2018 σχετικά με την από μέρους της Επιτροπής πρόταση περί ΚΚΔ, της 29ης Μαΐου 2018, COM(2020) 375 final
- Γνώμη αριθ. 2/2020 σχετικά με την από μέρους της Επιτροπής τροποποιημένη πρόταση περί ΚΚΔ, της 14ης Ιανουαρίου 2020, COM(2020) 23 final
- Γνώμη αριθ. 4/2020 σχετικά με τον προτεινόμενο κανονισμό REACT-EU και τον κανονισμό για τον καθορισμό κοινών διατάξεων που διέπει τα ΕΔΕΤ

Εντός του τρέχοντος έτους, σκοπεύουμε επίσης να δημοσιεύσουμε γνώμη σχετικά με τη δανειακή διευκόλυνση του δημόσιου τομέα στο πλαίσιο του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης.

Γενικά σχόλια

5. Για την επίτευξη της μετάβασης της ΕΕ σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία μέχρι το 2050 θα απαιτηθούν σημαντικές επενδύσεις σε ολόκληρη την ΕΕ. Η στήριξη της ΕΕ για αυτή τη μετάβαση πρέπει να στοχεύει στις περιφέρειες που πλήττονται περισσότερο και να διοχετεύεται εκεί όπου αυτή θα επιφέρει τον μεγαλύτερο αντίκτυπο.
6. Οι αιτιολογικές σκέψεις 6 και 10 της πρότασης συνδέουν το ΤΔΜ με την Πράσινη Συμφωνία, ως τρόπο ανταπόκρισης στις κλιματικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις, προκειμένου να υποστηριχθεί η μετάβαση της ΕΕ σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία μέχρι το 2050. Ωστόσο, βάσει των άρθρων της πρότασης δεν διαμορφώνεται σαφής σχέση με τις φιλοδοξίες της ΕΕ όσον αφορά το κλίμα, παραδείγματος χάριν στο επίπεδο του συγκεκριμένου στόχου της, του πεδίου εφαρμογής της στήριξης, του προγραμματισμού των πόρων του ΤΔΜ ή των εδαφικών σχεδίων δίκαιης μετάβασης.
7. Σύμφωνα με το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών (ΣΕΔΕ) της ΕΕ, οι βιομηχανικές εγκαταστάσεις που θεωρείται ότι διατρέχουν σοβαρό κίνδυνο από άποψη διαρροής άνθρακα τυγχάνουν ειδικής μεταχείρισης. Η παρέκκλιση που αναγνωρίζει το άρθρο 10γ της οδηγίας για το ΣΕΔΕ της ΕΕ ⁽²⁾ παραχωρεί δωρεάν δικαιώματα σε υφιστάμενους σταθμούς παραγωγής ενέργειας σε επιλεγμένα κράτη μέλη για μια μεταβατική περίοδο, με σκοπό τον εκσυγχρονισμό του τομέα της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας ⁽³⁾. Το άρθρο 10δ της ίδιας οδηγίας θεσπίζει το Ταμείο Εκσυγχρονισμού, σκοπός του οποίου είναι ο εκσυγχρονισμός των ενεργειακών συστημάτων, η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και η εξασφάλιση της δίκαιης μετάβασης των εξαρτωμένων από τον άνθρακα περιφερειών μέχρι το 2030. Ορισμένες δραστηριότητες μπορούν να υποστηρίζονται τόσο από το ΤΔΜ όσο και από το Ταμείο Εκσυγχρονισμού.
8. Συνεπώς, η πρόταση παρέχει περαιτέρω χρηματοδότηση σε περιφέρειες που έχουν ήδη λάβει ειδικά κεφάλαια για τον εκσυγχρονισμό του τομέα της ενέργειας. Μέχρι στιγμής, δεν έχουμε εντοπίσει κάποια συνολική ανάλυση των όσων έχουν επιτευχθεί στις περιφέρειες αυτές χάρη στην προηγούμενη χρηματοδότηση από την ΕΕ, ή των αναγκών που εξακολουθούν να υπάρχουν. Είναι σημαντικό στα σχέδια δίκαιης μετάβασης να διευθετηθεί το ζήτημα του συντονισμού και της συμπληρωματικότητας των διαφόρων πηγών χρηματοδότησης.
9. Στην πρόταση, η σχέση των επιδόσεων με τη χρηματοδότηση είναι σχετικά αδύναμη, ενώ υπάρχει σοβαρός κίνδυνος η χρήση αυτών των κονδυλίων να μη συμβάλει στην απεξάρτηση ορισμένων περιφερειών από δραστηριότητες υψηλής έντασης άνθρακα. Ο κίνδυνος αυτός επιτείνεται από το στενό χρονοδιάγραμμα του προγράμματος: εάν η μείωση της απασχόλησης στους τομείς υψηλής έντασης άνθρακα δεν επιτευχθεί, όπως αναμένεται, εντός του καθορισμένου διαστήματος, υπάρχει κίνδυνος να πρέπει να διατεθούν περαιτέρω κεφάλαια για τη χρηματοδότηση της μετάβασης.

Γενικά σχόλια	<ul style="list-style-type: none"> — ανάγκη για ισχυρότερη σύνδεση με τις κλιματικές και περιβαλλοντικές φιλοδοξίες της ΕΕ — απουσία ανάλυσης των επιτευγμάτων της προηγούμενης χρηματοδότησης που διατέθηκε για τη δίκαιη μετάβαση — αδύναμη σχέση μεταξύ επιδόσεων και χρηματοδότησης — κίνδυνος ότι η μετάβαση θα πρέπει να χρηματοδοτηθεί εκ νέου
----------------------	---

Ειδικά σχόλια

Πόροι που διατίθενται για το ΤΔΜ

10. Επί της ουσίας, η τροποποιημένη πρόταση για τη σύσταση του ΤΔΜ αυξάνει τη στήριξη από 7,5 δισεκατομμύρια ευρώ σε 40 δισεκατομμύρια ευρώ (σε τιμές 2018). Η Επιτροπή δικαιολογεί την αύξηση της στήριξης βάσει των επιπτώσεων της κρίσης της COVID-19 και της διαφοράς των ικανοτήτων αντιμετώπισης τους σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.
11. Δεν διενήργησε ωστόσο ειδική εκτίμηση επιπτώσεων προς υποστήριξη της τροποποίησης του ποσού, ούτε διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη ⁽⁴⁾. Τα χρονικά περιθώρια που είχε στη διάθεσή της η Επιτροπή για την κατάρτιση της τροποποιημένης πρότασης και την εκτίμηση του πιθανού κόστους της μετάβασης και των επιπτώσεων της κρίσης της COVID-19 ήταν στενά. Ωστόσο, μια εμπειριστωμένη ανάλυση αναγκών θα υποστήριζε την καλύτερη κατανομή των χρηματοδοτικών πόρων της ΕΕ, και θα χρησίμευε για την εστίαση στους επιδιωκόμενους στόχους και την ποσοτικοποίησή τους.

⁽²⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2018/410 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαρτίου 2018, για την τροποποίηση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ με σκοπό την ενίσχυση οικονομικά αποδοτικών μειώσεων των εκπομπών και την προώθηση επενδύσεων χαμηλών ανθρακώχων εκπομπών και της απόφασης (ΕΕ) 2015/1814 (ΕΕ L 76 της 19.3.2018, σ. 3).

⁽³⁾ Βλέπε έκθεση αριθ. 14/2018 του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος: Trends and projections in the EU ETS in 2018 — The EU Emissions Trading System in numbers, γράφημα 2.12.

⁽⁴⁾ Βλέπε επίσης το έγγραφο με τίτλο «Σύντομες επισημάνσεις του ΕΕΣ σχετικά με τις νομοθετικές προτάσεις της Επιτροπής για το επόμενο ΠΔΠ», της 14ης Φεβρουαρίου 2019, και την επικείμενη επισκόπησή μας 2/2020, με τίτλο «Το νομοθετικό έργο στην ΕΕ έπειτα από σχεδόν 20 χρόνια εφαρμογής του πλαισίου της βελτίωσης της νομοθεσίας», σημείο 9.

Πόροι που διατίθενται για το ΤΔΜ	<ul style="list-style-type: none"> — αύξηση της στήριξης που διατίθεται για μια δίκαιη μετάβαση — σημαντική η ποσοτικοποίηση των χρηματοδοτικών αναγκών, η εστίαση στους επιδιωκόμενους στόχους και η ποσοτικοποίησή τους
---	---

Χρονοδιάγραμμα για τη χρησιμοποίηση των κονδυλίων

12. Η διάθεση των πόρων του ΤΔΜ εξαρτάται από την ομαλή έκβαση της έγκρισης του ΠΔΠ 2021-2027 και των προτάσεων για τον ΚΚΔ, περιλαμβανομένου του κανονισμού για το ΤΔΜ. Τυχόν καθυστερήσεις στην έγκριση αυτών των προτάσεων θα μειώσει περαιτέρω τον χρόνο που διατίθεται για τη χρησιμοποίηση των πόρων του ΤΔΜ. Επιπλέον, ο προγραμματισμός του ΤΔΜ θα βασίζεται στα σχέδια δίκαιης μετάβασης, τα οποία πρέπει να είναι συνεπή με τα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα. Η Επιτροπή μπορεί να εγκρίνει τα σχέδια δίκαιης μετάβασης μόνο αφού εγκριθεί το ΠΔΠ 2021-2027. Κατά συνέπεια, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της, τα σχέδια αυτά θα μπορούν να υποστηρίξουν τα αιτήματα χρηματοδότησης των κρατών μελών το νωρίτερο στα μέσα του 2021.

13. Ο προτεινόμενος τροποποιημένος κανονισμός προβλέπει ότι οι πόροι του Ευρωπαϊκού Μέσου Ανάκαμψης (ΕΜΑ) –32,8 δισεκατομμύρια ευρώ σε τρέχουσες τιμές– πρέπει να δεσμευθούν μέχρι το 2024 και να χρησιμοποιηθούν μέχρι το 2026.

14. Ως εκ τούτου, τα χρονικά περιθώρια που διαθέτουν τα κράτη μέλη για την επίτευξη των αναμενόμενων αποτελεσμάτων είναι σχετικά στενά. Αυτό επιτείνει τον κίνδυνο τα κράτη μέλη είτε να μην χρησιμοποιήσουν τη χρηματοδότηση είτε να τη χρησιμοποιήσουν χωρίς να επιτύχουν την απαιτούμενη μετάβαση.

Χρονοδιάγραμμα για τη χρησιμοποίηση των κονδυλίων	<ul style="list-style-type: none"> — καθυστερήσεις στην έγκριση των προτάσεων για το ΠΔΠ και τον ΚΚΔ θα μειώσουν περαιτέρω τον διαθέσιμο χρόνο — αμφίβολο αν τα κράτη μέλη μπορέσουν να χρησιμοποιήσουν τη χρηματοδότηση αποτελεσματικά εντός του προτεινόμενου χρονοδιαγράμματος
--	---

Πεδίο εφαρμογής της στήριξης

15. Σύμφωνα με το άρθρο 2 της πρότασης, το ΤΔΜ συμβάλλει στο «να δοθεί η δυνατότητα στις περιφέρειες και τους ανθρώπους να αντιμετωπίσουν τις κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις της μετάβασης προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία». Βάσει της πρότασης, τα σχέδια δίκαιης μετάβασης πρέπει να είναι συνεπή με τα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα: επομένως, η επίτευξη του στόχου του ΤΔΜ εξαρτάται από αυτά ⁽⁵⁾. Οι παρεμβάσεις πολιτικής θα εξαρτηθούν σε μεγάλο βαθμό από τις επιλογές που θα κάνουν τα κράτη μέλη στα σχέδια δίκαιης μετάβασης και από την έγκριση των τελευταίων από την Επιτροπή. Θεωρούμε καθοριστικής σημασίας τη διατύπωση σαφών δεσμεύσεων στα σχέδια δίκαιης μετάβασης για την υποστήριξη έργων μετάβασης που συμβαδίζουν πλήρως με τους κλιματικούς στόχους της ΕΕ.

16. Οι επιλέξιμες δραστηριότητες στο πλαίσιο του προτεινόμενου ΤΔΜ υπηρετούν πρωταρχικά τους κοινωνικούς και οικονομικούς στόχους και δευτερευόντως τους περιβαλλοντικούς: η πρόταση προβλέπει επενδύσεις στην αναγέννηση και απορρύπανση εκτάσεων, σε σχέδια αποκατάστασης του εδάφους και αναπροσαρμογής της χρήσης [άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο στ)]. Σύμφωνα με την αρχή «ο ρυπαίων πληρώνει» ⁽⁶⁾, τα έξοδα της αποκατάστασης του εδάφους ή της απορρύπανσης βαρύνουν κανονικά τον υπαίτιο της ζημίας.

17. Βάσει της αιτιολογικής σκέψης 10 της πρότασης, μόνον οι βιώσιμες δραστηριότητες που συμβάλλουν ενεργά στη μετάβαση προς μια κλιματικά ουδέτερη και κυκλική οικονομία μπορούν να περιλαμβάνονται στα σχέδια δίκαιης μετάβασης και είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση, σε συμφωνία με τα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα. Προς εξασφάλιση της συνέπειας με τους κλιματικούς στόχους της ΕΕ, θα ήταν χρήσιμο ο κανονισμός να απέκλειε ρητά από το πεδίο εφαρμογής της στήριξης τις δραστηριότητες που οδηγούν σε καθαρή αύξηση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου.

18. Προκειμένου να αποφευχθούν οι ανεπιθύμητες αρνητικές συνέπειες, ιδίως όσον αφορά την κλιματική αλλαγή, οι επιλέξιμες δραστηριότητες πρέπει να ακολουθούν την αρχή του «μη βλάπτειν». Το άρθρο 5, στοιχείο δ), της πρότασης αποκλείει συγκεκριμένα από τη στήριξη του ΤΔΜ τις επενδύσεις που σχετίζονται με την παραγωγή, την επεξεργασία, τη διανομή, την αποθήκευση ή την καύση ορυκτών καυσίμων. Τυχόν επενδύσεις σε ορυκτά καύσιμα (παραδείγματος χάριν, σε φυσικό αέριο ή πετρέλαιο) κινδυνεύουν να καταλήξουν ως «μη αξιοποιήσιμα στοιχεία ενεργητικού» ⁽⁷⁾.—

19. Το άρθρο 4, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, επιτρέπει τη χρηματοδότηση παραγωγικών επενδύσεων σε επιχειρήσεις εκτός των ΜΜΕ σε ορισμένες περιοχές, εφόσον αυτές «είναι απαραίτητες για την υλοποίηση του εδαφικού σχεδίου δίκαιης μετάβασης». Στην περίπτωση αυτή, τα σχέδια πρέπει να περιλαμβάνουν εξαντλητικό κατάλογο των εν λόγω επιχειρήσεων και αιτιολόγηση της αναγκαιότητας αυτής της στήριξης [άρθρο 7, παράγραφος 2, στοιχείο η)]. Θεωρούμε ότι, στην πράξη, η χρηματοδότηση επιχειρήσεων που δεν είναι ΜΜΕ πρέπει να συνιστά εξαίρεση και να συνδέεται με την επιτάχυνση της μείωσης των εκπομπών CO₂.

⁽⁵⁾ Γνώμη αριθ. 2/2020 σχετικά με την από μέρος της Επιτροπής τροποποιημένη πρόταση περί ΚΚΔ, της 14ης Ιανουαρίου 2020, COM(2020) 23 final, σημείο 7.

⁽⁶⁾ Βλέπε οδηγία 2004/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά την πρόληψη και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας (ΕΕ L 143 της 30.4.2004, σ. 56).

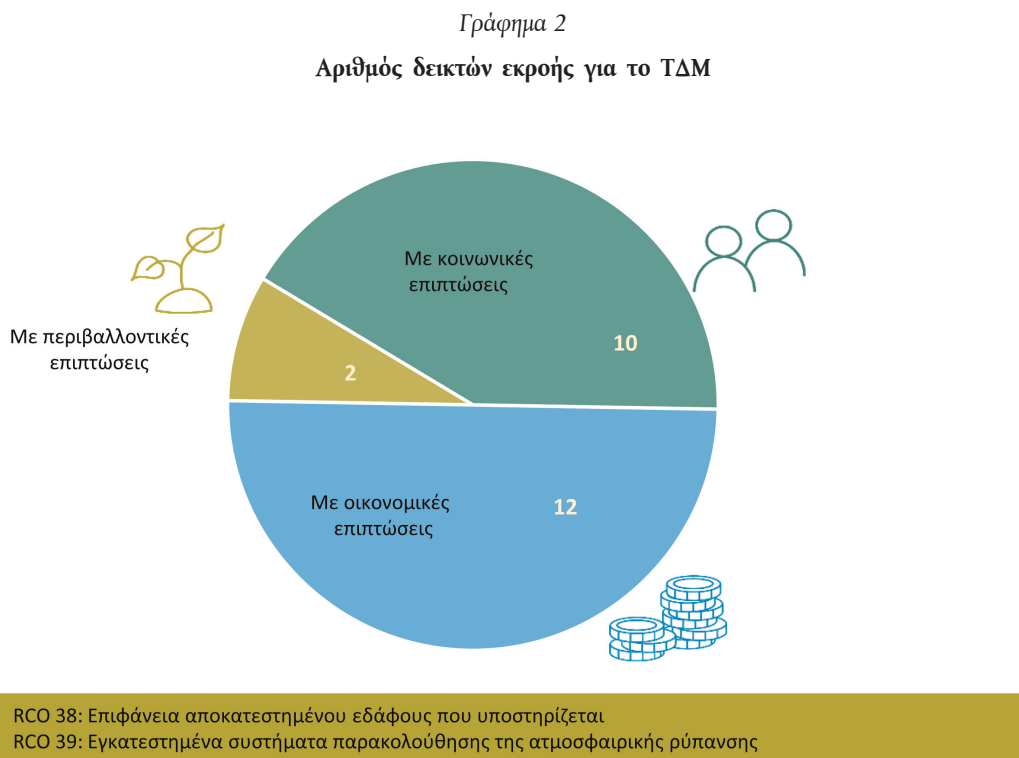
⁽⁷⁾ Βλέπε επισκόπηση 01/2017, με τίτλο: «Δράση της ΕΕ για την ενέργεια και την κλιματική αλλαγή», σημεία 211 και 212.

Πεδίο εφαρμογής της στήριξης	<ul style="list-style-type: none"> — ανάγκη για ανάληψη σαφών δεσμεύσεων ως προς τους κλιματικούς στόχους της ΕΕ στα σχέδια δίκαιης μετάβασης — οι δραστηριότητες που οδηγούν σε καθαρή αύξηση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου πρέπει να εξαιρούνται ρητά από το πεδίο εφαρμογής της στήριξης
-------------------------------------	---

Πλαίσιο επιδόσεων

20. Ο κανονισμός για το ΤΔΜ προτείνει κοινούς δείκτες εκροής και αποτελέσματος, ευθυγραμμισμένους σε μεγάλο βαθμό με τους κοινούς δείκτες που προτείνονται για το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ+. Κατ' αυτό τον τρόπο, θα διευκολυνθούν η ομαδοποίηση και η ανάλυση των δεδομένων για τις επιδόσεις ⁽⁸⁾.

21. Όπως φαίνεται στο γράφημα 2, οι δείκτες εκροής αφορούν ως επί το πλείστον τις οικονομικές και κοινωνικές, παρά τις περιβαλλοντικές, επιπτώσεις της μετάβασης σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία. Οι κοινόι δείκτες για το ΤΔΜ δεν αποτυπώνουν με σαφήνεια τον στόχο της μεταστροφής από τομείς υψηλής έντασης άνθρακα.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του παραρτήματος III του προτεινόμενου κανονισμού για το ΤΔΜ.

22. Η πρόταση κανονισμού για το ΤΔΜ προβλέπει δημοσιονομικές διορθώσεις σε περίπτωση που δεν επιτυγχάνεται τουλάχιστον το 65 % των τιμών-στόχου που έχουν καθοριστεί για τους κοινούς δείκτες. Δεδομένου ότι οι δημοσιονομικές διορθώσεις που βασίζονται στις τιμές-στόχο για τις επιδόσεις έχουν τη δυνατότητα να ενισχύσουν την υποχρέωση λογοδοσίας όσον αφορά την επίτευξη αποτελεσμάτων, έχουμε ήδη καλέσει την Επιτροπή και τους νομοθέτες να εξετάσουν το ενδεχόμενο αποσαφήνισης της μεθοδολογίας που χρησιμοποιείται για την εκτίμηση των δημοσιονομικών διορθώσεων (π.χ. για την αξιολόγηση της ορθότητας των τιμών-στόχου, για τη διαπίστωση της μερικής επίτευξης των στόχων ή για την επιβολή δημοσιονομικών διορθώσεων) ⁽⁹⁾.

⁽⁸⁾ Γνώμη αριθ. 6/2018 σχετικά με την από μέρους της Επιτροπής πρόταση περί ΚΚΔ, της 29ης Μαΐου 2018, COM(2018) 375 final, σημείο 59 και γνώμη αριθ. 2/2020 σχετικά με την από μέρους της Επιτροπής τροποποιημένη πρόταση περί ΚΚΔ, της 14ης Ιανουαρίου 2020, COM(2020) 23 final, σημείο 9.
⁽⁹⁾ Γνώμη αριθ. 2/2020 σχετικά με την από μέρους της Επιτροπής τροποποιημένη πρόταση περί ΚΚΔ, της 14ης Ιανουαρίου 2020, COM(2020) 23 final, σημεία 11 και 12.

23. Μολονότι αυτές οι δημοσιονομικές διορθώσεις θα εισήγαν ένα στοιχείο αιρεσιμότητας βάσει επιδόσεων, η ισχύς του κινήτρου αυτού μειώνεται από τη μεγάλη υστέρηση σε επιδόσεις που δεν θα συνεπαγόταν επιβολή διόρθωσης, καθώς και από το γεγονός ότι οι κοινοί δείκτες δεν αποτυπώνουν με σαφήνεια τον στόχο της μεταστροφής από τομείς υψηλής έντασης άνθρακα. Έχουμε επισημάνει στο παρελθόν, σε άλλους τομείς πολιτικής, ότι είναι δυνατό οι τιμές-στόχος να μην επιτευχθούν με σημαντική απόκλιση προς τα κάτω και με μικρό αντίκτυπο στη χρηματοδότηση από την ΕΕ ⁽¹⁰⁾. Θα ήταν προτιμότερο να χρησιμοποιείται ένα μοντέλο υλοποίησης που να συνδέει την εκταμίευση πόρων με την επίτευξη των στόχων. Μια τέτοια προσέγγιση θα μπορούσε να συνδυάζεται με την απαίτηση επιστροφής της χρηματοδότησης σε περίπτωση που οι δεσμεύσεις που καθορίζονται στα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης δεν διατηρούνται για οριζόμενο διάστημα.

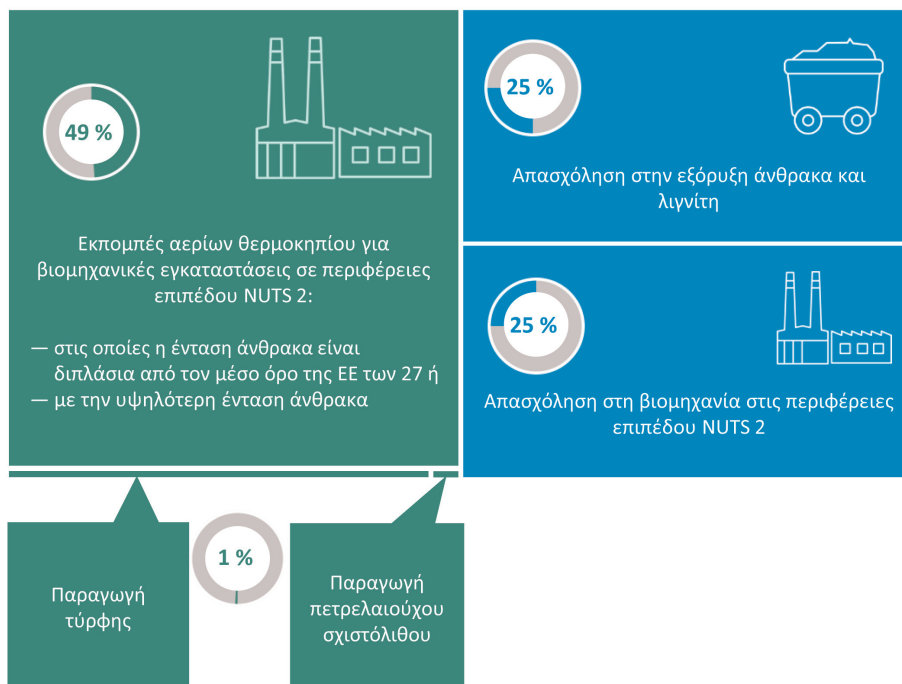
Πλαίσιο επιδόσεων	<ul style="list-style-type: none"> — οι κοινοί δείκτες δεν αποτυπώνουν με σαφήνεια τη μεταστροφή από τομείς υψηλής έντασης άνθρακα — δημοσιονομικές διορθώσεις που συνδέονται με την επίτευξη των τιμών-στόχου: δυνατότητα ενίσχυσης της υποχρέωσης λογοδοσίας όσον αφορά την επίτευξη αποτελεσμάτων, προτιμότερη ωστόσο η χρήση μοντέλου υλοποίησης που να συνδέει την εκταμίευση πόρων με την επίτευξη στόχων
--------------------------	---

Μέθοδος κατανομής των πόρων

24. Στο παράρτημα Ι του τροποποιημένου κανονισμού προτείνεται ως μέθοδος κατανομής των πόρων του ΤΔΜ η διάθεση χρηματοδοτικών κονδυλίων στα κράτη μέλη που δεν θα υπερβαίνουν τα 8 δισεκατομμύρια ευρώ (σε τιμές 2018) – βλέπε γράφημα 3. Η Επιτροπή μάς ενημέρωσε ότι, καθώς αντιμετώπιζε πρόβλημα με τον εντοπισμό αξιόπιστων δεδομένων σε περιφερειακό και εδαφικό επίπεδο, αποφάσισε τη διάθεση των πόρων βάσει των περιφερειών του NUTS 2, ενώ τα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης καταρτίζονται σε περισσότερο εξειδικευμένο επίπεδο, στις περιφέρειες του NUTS 3.

Γράφημα 3

Κριτήρια για την κατανομή των πόρων του ΤΔΜ

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του παραρτήματος Ι του προτεινόμενου κανονισμού για το ΤΔΜ.

⁽¹⁰⁾ Γνώμη αριθ. 7/2018 σχετικά με τις προτάσεις κανονισμών της Επιτροπής που αφορούν την κοινή γεωργική πολιτική για την περίοδο μετά το 2020, σημείο 8.

25. Η μέθοδος κατανομής βασίζεται σε ένα σύνολο προϋποθέσεων που προϋπήρχαν για τα κράτη μέλη, ωστόσο η αιρεσιμότητα βάσει επιδόσεων δεν είναι ισχυρή. Κατ' αυτό τον τρόπο, δύο κράτη μέλη με παρεμφερείς ανάγκες μετάβασης –ποσοτικοποιημένες βάσει της προτεινόμενης μεθόδου κατανομής– θα λάμβαναν θεωρητικά παρόμοια χρηματοδότηση, παρόλο που μόνο το ένα από αυτά θα ήταν σε θέση να δεσμευθεί και τελικά να επιτύχει την παύση των δραστηριοτήτων υψηλής έντασης άνθρακα, ενώ το άλλο θα μπορούσε απλώς να τις μειώσει, και μάλιστα προσωρινά. Τα κίνητρα που παρέχει η προτεινόμενη μέθοδος κατανομής –καίτοι αυτή στοχεύει στις πληττόμενες περιφέρειες– για την εις βάθος, σημαντική, διαρθρωτική αλλαγή που απαιτείται για την επίτευξη των κλιματικών στόχων της ΕΕ δεν είναι ισχυρά.

Μέθοδος κατανομής των πόρων	<ul style="list-style-type: none">— καμία σύνδεση με τον βαθμό των κλιματικών φιλοδοξιών των κρατών μελών— ανίσχυρα τα κίνητρα για την επίτευξη μιας σημαντικής διαρθρωτικής αλλαγής
------------------------------------	---

Η παρούσα γνώμη εγκρίθηκε από το Ελεγκτικό Συνέδριο στο Λουξεμβούργο, κατά τη συνεδρίασή του της 20ής Ιουλίου 2020.

Για το Ελεγκτικό Συνέδριο

Klaus-Heiner LEHNE

Πρόεδρος
